

Bergens Tidende
24/11-93

Hamsun nazist?

BT har skrevet en leder om Knut Hamsun. Lederen snakker pent om dikteren, men omtaler mennesket Hamsun som nazist og forræder.

Tja, hva skal man si? Hvis nazisme er et skjellsord, besto Hitlers nazisme i at han gjorde store deler av Tyskland om til en mordfabrikk, som gasset 5—6 millioner jøder, og andre forfulgte.

Sluttet Hamsun opp om denne virksomhet? — Nei, som døv åttiåring kjente han ikke til den! Nazistene gjorde hva de kunne for å skjule sine forferdelser utad, og selv de allierte kom seg aldri til å bombe dødsleiren Auschwitz, for å stoppe myrderiene.

Derimot sluttet oldingen opp om Quisling og Hitler. Men da han etter krigen fikk høre om ugjerningene, ba han ydmykt om tilgivelse for sine feiltak, i «På gjengrodde stier».

Ville en mann som sluttet opp om Auschwitz kunne skrevet lesverdige bøker? — Nei, neppe!

Viste Hamsun tilløp til slik nazisme i sin diktning eller atferd? Nei, aldri!

For Hitlers nazisme besto i å gjøre ofrene forsvarsløse, og deretter myrde dem.

Hamsun opptrådte motsatt. Han gjorde tallrike henvendelser til Terboven, om oppheving av dødsdommer for norsk ungdom, og i samtalen med Hitler i 1943 gikk han endog inn for å få Terboven fjernet fra Norge.

På samme vis i diktningen. Hamsun føler for de svake i naturen og samfunnet, bortsett fra slike som snylter og utnytter svakheten til barn og ungdom, slik

som matadoren Mack på Sirilund, og alle de overklassemennesker som i forrige århundre utnyttet økonomisk svakere tjenestejenter seksuelt.

Etter femti år synes jeg BT skulle slutte å omtale Hamsun som nazist. BT selv kom ut under krigen, og ble styrt av en redaktør oppnevnt av Quisling.

Det er riktig at forsvarsvennen Hamsun hadde lite til overs for regjeringen Nygaardsvold etter 9. april. Men hva i all verden skal man si om et storting som opptrådte slik: mens Tyskland innførte to-årig verneplikt, og truet med krig over en lav sko, drøftet Stortinget intenst om tjenestetiden skulle være 72 eller 84 dager. — Forskjellen i pris var 10 øre pr. borger pr. år!

Stortinget sparte disse tiøringene. Til gjengjeld forsynte tyskerne seg med 12.000 millioner kroner fra Norges Bank. Og den samme regjering som hadde nektet ungdommen verneplikt, satt trygt i London og oppfordret de samme ungdommer til væpnet motstand, på et tidspunkt da landet var besatt med 300.000 — 400.000 tyske soldater, og tyskerne skjøt alle som ble grepet med våpen i hånd.

På denne bakgrunn er jeg enig med BT i at det er latterlig å snakke om rehabilitering av Hamsun. Hvis noen ønsker et minnesmerke, er det bare å bestille, betale og sette det opp.

Slik som det er skjedd med Nygaardsvold og Mowinckel, og hvem det måtte være.

ARILD HAALAND,
BERGEN